

Keräilijän tunnustuksia osa 17: MORTIN KULTAINEN CADILLAC

eMort Walker

Jyrki Vainio

Piirrostopöiden delegointi apulaisille on selvästikin vapauttanut Mort Walkerille itselleen aikaa muihin puuhiin. Kun menen vierailulle hänen työhuoneelleen Connecticutiin julkisilla kulkuvälineillä, minua ei ole vastassa rautatieasemalla kukaan apupoika, vaan Mort itse. Vaikka kyseessä on eräs maailman tunnetuimmista elossa olevista sarjakuvapiirtäjäistä, ei vanha valkopäinen herra kiinnitä asemalaiturilla kenenkään huomiota.

Sangen silmiinpistävä sen sijaan on Mortin ajopeli: se on kullanvärinen Cadillac. Näiltä osin menestystä ei siis ainakaan peitellä. ”Ostin näitä itse asiassa kerralla neljä”, sanoo Mort. ”Samanlaiset pojalleni ja minulle sekä tänne että Floridaan”.

Myöskin Mortin talo on vaikuttava. Ulospäin se ei näytä pröystäilevältä, mutta sisään mentäessä avautuvat lasiovet avaraan ja korkeaan kaksikerroksiseen tilaan. Huoneen koko selittyy talon historialla. ”Tämä oli ennen kuvanveistäjä Gutzon Borglumin, Mount Rushmoren presidentin pään tekijän ateljee”.

Siinä missä jättimäisten veistosten tekijä tarvitsi töilleen paljon tilaa, pieniä sarjakuvastrippejä piirtävän Mortin työtiloiksi ovat riittäneet suuren huoneen takana oleva pieni toimisto ja sen päällä oleva parvi. Vanha ateljee on jäänyt aula- ja oleskelutilaksi. Sen seinillä on alkuperäisiä maalauksia amerikkalaisen kuvitustaiteen kultakauden mestareilta Norman Rockwellista Haddon Sundblomiin. Sekä tietysti lukemattomia sarjakuvaoriginaaleja.

Tarina piirrosten takana

Mort Walker tunnetaan Masin ohella pitkäaikaisesta työstään sarjakuvamuseon perustamiseksi. Sen laajojen kokoelmien kohtaloa on pohdittu monissa vaikeissa tilanteissa. Mutta niin vain näköjään Mort on säilyttänyt oman piirroskokoelmansa

ytimen visusti itsellään: hänen seinillään ovat yhä tallessa piirrookset, jotka hän sai vastauksena omille suosikkipiirtäjilleen lähettämiinsä kirjeisiin 30-luvulla. Hän osoittaa esimerkkinä Frank Willardin strippiä vuodelta 1933. Sen yläreunaan on kirjoitettu omistus: ”Hei Morton, nuo lähettämäsi piirrookset näyttävät hienoilta, lyönpä vetoa että jonakin päivänä olet vielä kuuluisa piirtäjä!”

Koska itse olen liikkeellä vähän samoilla asioilla, näytän Mortille, mitä olen tuonut mukani. Olin löytänyt kokoelmiini alkuperäisen pilapiirroksen aivan hänen ammattilaisuransa alusta, ajalta ennen Masia. Sen nurjalla puolella on keskeneräinen lyijykynäluonnos ja monia kiinnostavia merkintöjä.

”Nämä kirjaimet tässä keskellä... Ne ovat kaikki lehtiä, joihin olen tätä kuvaa tarjonnut”, Mort tutkiskelee. ”Saturday Evening Post oli aina ensimmäinen,

"I'D HATE TO COME BACK FROM FLORIDA AND FILE THEIR ELECTRIC BILL."

1000 Jokes -lehteen kaupaksi mennyt Mortin varhainen pilapiirros.

koska se maksoi parhaiten. Kaikkia muita en enää muista, mutta joukossa näyttää olleen ainakin Better Homes and Gardens".

Kuvaa on tarjottu peräti kuuteen eri lehteen, ennen kuin tärppäsi. Nurkassa on merkintä 'ok'. "1000 Jokes -lehti on ostanut tämän. Heidän taksansa oli kymmenen dollaria", muistaa Mort tarkasti. "Yhdessä vaiheessa he palkkasivat minut myös toimittamaan tätä lehteä".

Piirros kertoo taitekohdasta Mortin elämässä. Palautusosoitteita on kaksi, joista ensimmäinen on ruksattu yli. "Mentyämme naimisiin asuimme vaimoni kanssa ensin sisareni ullakolla New Jerseyssä", Mort kertoo. Hän kävi päivisin töissä toimittamassa pilalehtiä ja teki sitten omia piirroksiaan iltaisin.

"Sitten luin, että erään kyselyn mukaan olin ollut vuoden 1949 parhaiten myyvä aikakauslehtipilapiirtäjä. Jos olin alan huijalla ja tulin silti häidin tuskin toimeen, täytyi kyllä alassa olla jotain vikaa". Niin syntyi ajatus sarjakuvan tekemistä ja Masi sai alkunsa.

New Jerseyn tilalle piirroksen takana on korjattu uusi osoite Connecticutissa. "Aloimme saada lapsia ja tarvitsimme tilaa, joten muutimme tänne", Mort muistelee.

Suuret tulot ja suuret menot

"Kun Masista tuli menestys, olin alkujaan täällä varmaan seutukunnan varakkaimpia miehiä. Tienasin enemmän kuin monet yritysjohtajat siihen aikaan. Mutta sen jälkeen onkin käynyt niin, että ansioni ovat pysyneet määrällisesti suunnilleen

samana neljäkymmentä vuotta, mutta rahan arvo on sinä aikana muuttunut tyystin. Ja johtajien palkat nousseet pilviin", sanoo Mort ja naurahtaa: "Enää en ole sikamaisen rikas."

Tuloja on syönyt inflaation lisäksi myös vaikea taistelu sarjakuvamuseon aikaansaamiseksi. Vuosien myötä Mort on käyttänyt projektiin jopa miljoonia dollareita omia rahojaan. "Meillä piti olla jo asiat kunnossa Floridassa, mutta sitten yht'äkkiä kaksi suurta rahoittajamme sattuiivat joutumaan vaikeuksiin yhtä aikaa. Eikä mitään yrityksistämme tilanteen ratkaisemiseksi suostuttu hyväksymään: emme saaneet myydä tai vuokrata osaa tiloistamme muuhun toimintaan, sillä meillä oli lupa vain nimenomaan sarjakuvamuseon pyörittämiseen. Niinpä jouduimme myymään siellä kaiken".

New Yorkissa käytiin neuvotteluja kahdenkin eri paikan suhteen. "Minulle esiteltiin golf-kentällä mies, joka omistaa Empire State Buildingin. Meille oli jo järjestymässä paikka sieltä, mutta emme saaneet sovittua, miten olisimme sujuvasti saaneet museon kävijät kuljetettua sinne ylös. Alhaalla on erilliset hissit vain huijapunkin näköalatasanteelle ja he pitivät meitä mahdollisena kilpailijana".

Myöskin suunnitelmat paikasta Hudson-joen rannalla kariutuivat. Kerrotaan tätä kaikkea minulle, 85-vuotiaana, keväällä 2008, Mortin äänessä on haikeaa elämäntyön summaamisen makua. Hän kertoo museohankkeen nyt olevan omalta osaltaan lopullisesti ohi. Hän on juuri neuvotellut museonsa kokoelmien yhdistämisestä Ohion yliopiston sarjakuvakirjaston kanssa. Tämän mittavan arkiston, johon on jo ennestään

kuulunut mm. Milton Caniffin, Winsor McCayn ja Bill Wattersonin papereita, on nyt tarkoitus rakentaa itselleen omat uudet toimitilat. Ne tosin sijaitsevat New Yorkista katsoen kaukana keskilännessä, mutta toisaalta niillä on myös takanaan eräs Yhdysvaltain suurimmista yliopistoista, joten kokoelmien tulevaisuuden pitäisi nyt lopultakin olla turvattu.

Tyylin pelkistäminen lisää vapaa-aikaa

Mitä puuhaa jää sitten vielä itselleen Mort Walkerille?

"Ihmiset kysyvät minulta jatkuvasti, aionko joskus jäädä eläkkeelle", Mort kertoo huvittuneena, "mutta minä selitän, että nykyisellään minulta menee päivästripin luonnosteluun vartti ja sunnuntaisarjaan puoli tuntia. Viikon töihin menee siis yhteensä puolitoista tuntia. Kun tekemistä on jo nyt niin vähän, mitä enää voi vähentää?"

Juttujen ideointikin on jo luonnollinen osa kaikkea toimintaa. "Eilen esimerkiksi vaimoni joutui käymään lääkärissä ja halusi minut mukaansa. Kun istuskelin odotushuoneessa, kirjasin automaattisesti muistikirjaani ranskalaisin viivoitin tusinan verran lääkärillä käyntiin liittyviä vitsiaiheita. Näistä sitten luonnostelen kuviksi ehkä neljä tai viisi, jotka tuon ideointipalaveriimme. Pari niistä voi päätyä julkaistavaksi". Loput menevät Mortin maineikkaaseen käyttämättömien ideoiden arkistoon.

Walkerin pelkistetyistä piirrostylistyistä tuli nopeasti sanomalehtisarjakuvissa alan standardi, mutta Mort itse kiistää luoneensa ympärilleen mitään tietoista koulukuntaa. "En minä tiedä, mitä oikein tapahtui", hän hämmästelee, "äkkiä kaikki vain alkoivat piirtää niin kuin minä".

Saan kuitenkin pienen ilkkurisen aavistuksen tämän tyylin synnyn varsinaisista syistä, kun kerron omasta vuodestani opiskelijavaihdossa Amerikassa. Kerron tehneeni strippisarjaa sikäläiseen opiskelijalehteen, usein jopa sosiaalisen elämän kustannuksella.

"Piirtäminen ei koskaan saa tulla sosiaalisen elämän tielle!", valistaa Mort nopeasti. "Juuri siksi aikoinaan perustimme piirtäjien järjestö National Cartoonists Societyn. Kun olin viettänyt kaikki päivät kotona kuvia piirrellessä, aloin huomata tulleetiini niin ujoksi, etten meinannut kaupassakaan saada sanaa suustani. Kouluaikoinani minulla oli treffit joka ilta!"

"Ahaa!", hihkaisen. "Siinä siis se todellinen syy, miksi opettelitte piirtämään niin nopeasti!"

Mort kääntyy katsomaan minuun ja virnistää tietäväisen näköisenä.